

собівартості перевезень на конкретних напрямках і ділянках.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Економіка залізничного транспорту : учеб. для вузів ж.-д. трансп. / [И. В. Белов, Н. П. Терешина, В. Г. Галабурда и др.] ; под ред. Н. П. Терешиной, Б. М. Лapidуса, М. Ф. Трихункова. – М. : УМК МПС России, 2001. – 600 с.

2. Кулаев Ю. Ф. Економіка залізничного транспорту : [навч. посіб.] / Кулаев Ю. Ф. – Дніпропетровськ : Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна, 2006. – 231 с.

3. Пасічник В. І. До питання аналізу і розрахунку собівартості перевезень / В. І. Пасічник //

Залізничний транспорт України. – 1999. – № 3. – С. 18-21.

4. Венедиктов Г. Л. Оптимизация доходов от перевозок пассажиров скоростными поездами постоянного формирования / Г. Л. Венедиктов. // Экономика железных дорог – 2005. – № 8. – С. 25–36.

5. Пасічник В. І. Управління економікою експлуатаційної роботи залізниць України : [навч. посіб.] / Пасічник В. І. – К. : Основа, 2005. – 376 с.

6. Єрьоміна М.О. Удосконалення методу розрахунку експлуатаційних витрат пасажирських залізничних перевезень / М.О. Єрьоміна, Ю.С. Калабухін // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2009. - т. VI, № 254. - С. 1401 – 1405.

7. Еремина М.А. Автоматизированная система расчета рентабельности и определения композиции поезда при оптимальном количестве вагонов для отдельно взятого поезда / М.А. Еремина // Бизнес Информ. – 2009. - №8 (370). – С. 6 - 10.

Аннотация. В статье подняты вопросы необходимости усовершенствования метода расчета себестоимости пассажирских перевозок с учетом типа и срока службы подвижного состава.

Ключевые слова: пассажирские железнодорожные перевозки, себестоимость, метод единичных расходных ставок, амортизация подвижного состава.

Summary. In the article the questions of necessity of improvement of prime price computation method of passenger transportations taking into account a type and age of rolling stock.

Keywords: passenger railway transportations, prime price, method of single expense rates, depreciation of rolling stock.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Колесников О.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.*

УДК 331.104:316.42

ОЗНАКИ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КОЛЕКТИВУ ПІДПРИЄМСТВА

Іваненко А.В., аспірант (УкрДАЗТ)

У статті наведено основні підходи щодо необхідності соціального розвитку колективу підприємства; відображено модель соціального розвитку колективу підприємства.

Ключові слова: соціальний розвиток, трудовий колектив, модель соціального розвитку.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими та практичними завданнями. Проблематика формування сприятливих взаємовідносин в трудовому колективі хвилює багатьох теоретиків та практиків (керівників підприємств), оскільки в сучасних умовах відбувається стрімкий розвиток людських

ресурсів: працівник самовдосконалюється, прагне розширити власний кругозір, реалізуватися в житті. Соціальний розвиток підприємства пов'язаний з необхідністю створення сприятливих умов для діяльності працівників. Особливе значення він набуває на сучасному етапі розвитку вітчизняних ринкових відносин, тому, важливою в

сфері соціально-трудової діяльності є проблема соціального розвитку колективу підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин загальної проблеми. Особливий внесок у розвиток комплексної проблеми соціального розвитку колективів підприємств здійснили такі вчені як Ворожейкін І. С. [1], Пшенична О. М. [2], Дараган І.В., Стебаков П. С. [3], Подмарков В.Г.[4], Боровик Н. В. [5], Давидюк Г.П. [7], Валовий Д.В. [6]. Однак, здійснені в даній сфері дослідження ще не в повній мірі відповідають проблемам практики та часу і вимагають подальшого розвитку в сучасних умовах господарювання. Це в першу чергу стосується уточнення змісту соціального розвитку колективу підприємства.

Метою даної статті є обґрунтування необхідності соціального розвитку колективів підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підприємство представляє собою певну соціально-економічну систему, в якій тісно взаємопов'язані між собою техніко-технологічна, організаційно-економічна та соціальна підсистеми, де кожна підсистема має свої особливості функціонування й свій механізм управління. Довгі роки в управлінні виробництвом найважливішими вважалися технічні й організаційно-економічні фактори, що призвело до недооцінки людського фактору, і як наслідок, до дисбалансу в розвитку виробничої і соціальної сфер. В результаті все це відбилася на нинішньому стані економіки, рівні життя працівників.

Трудові колективи є важливими елементами економічного механізму, забезпечують виробництво національного доходу як основне джерело соціального розвитку. Життя колективу підприємства як реального соціального організму багатогранне й торкається всіх сторін життя та діяльності людей, які входять у його склад. У трудовому колективі безперервний розвиток одержує його культура, що підвищує не тільки загальні та професійно-технічні знання працівників, але й зростання їх матеріальних і культурних потреб; динамічний розвиток одержують умови й характер праці. Колектив підприємства є найближчим соціальним середовищем для кожного працівника, і саме він забезпечує його постійний розвиток. А для того щоб це середовище розвивалося, необхідно управляти процесом соціального розвитку трудового колективу. Втім, саме поняття «соціальний розвиток колективу підприємства» вивчено недостатньо глибоко, а іноді не зовсім правильно трактується [2]. Соціальний розвиток колективу підприємства розглядається авторами з різних точок зору [1,2,3,4].

У роботі Дарагана І. В., Стебакова П. С. підкреслюється, що соціальний розвиток колективу підприємства передбачає зміну питомої ваги й чисельності різних груп працівників, скорочення професій і спеціальностей некваліфікованої важкої ручної праці, зростання культурно-технічного рівня всіх працівників, виховання дисципліни праці, зниження плинності кадрів, більш повне задоволення матеріальних і духовних потреб працівників, розвиток суспільної активності всіх працівників, прогрес кожної особистості [3,с. 13].

Як відзначає Дараган І. В., соціальний розвиток колективу підприємства повинний бути спрямований, насамперед, на задоволення матеріальних і духовних потреб працівників, тому що від цього багато в чому залежить реалізація творчого потенціалу працівників і поліпшення діяльності підприємства в цілому.

Уточнене визначення соціального розвитку колективу підприємства дає Подмарков В.Г., який вважає, що соціальний розвиток колективу підприємства зачіпає всі його сторони і відносини, які йому властиві, а сам розвиток може бути як регульованим, керованим, так і спонтанним. У зв'язку із цим він визначає соціальний розвиток колективу підприємства «як єдність планомірних і спонтанних процесів, що відбуваються в ньому, причому задача управління цим розвитком повинна полягати в розширенні сфери планомірності стосовно всіх елементів системи «людина-виробництво» [4,с. 29]

Подмарков В. Г. аналізує особливості соціального розвитку колективу підприємства з погляду обліку і планування та виділяє дві основні форми його здійснення: об'єктивні умови й процеси, до яких відносяться виробничі, демографічні, кваліфікаційно-професійні, управлінські, житлово-побутові, культурні і суб'єктивні умови і процеси, у тому числі, відносини, оцінки [4,с 248]. Слід враховувати, що Подмарков В. Г. розглядав соціальний розвиток колективу в той час, коли існувала планова економіка і економічна діяльність підприємств постійно контролювалася з боку держави.

У роботі [7,с 141-142] запропоновані наступні складові соціального розвитку колективу підприємства: прискорення науково-технічного прогресу, зміна на його основі характеру й змісту праці; створення матеріально-технічної бази для творчої діяльності людей, забезпечення в колективі оптимальних умов праці; створення умов, які сприяють стабілізації кадрів; підвищення культурно-технічного рівня членів колективу; задоволення матеріальних і духовних потреб; трудовий, розумовий, фізичний, моральний, естетичний розвиток особистості в колективі, удосконалення соціальних відносин у

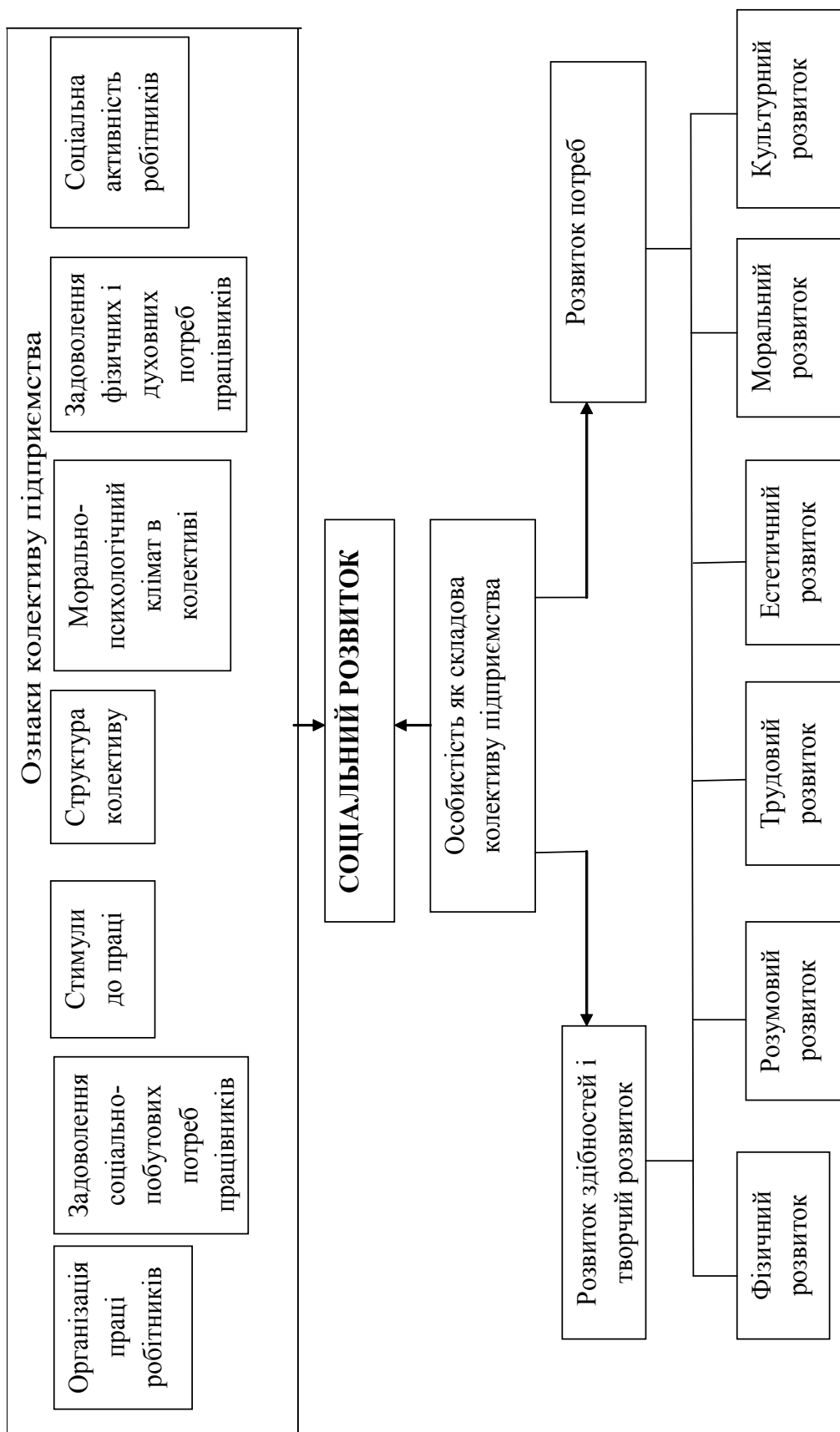

Рисунок 1 – Модель соціального розвитку колективу підприємства

колективі; удосконалення соціального контролю. У даній роботі наведена більш повна трактовка соціального розвитку колективу підприємства. Удосконалення соціального контролю є не стільки складовою соціального розвитку колективу підприємства, скільки однією з основних функцій управління цим процесом.

Дещо інакше трактує поняття «соціальний розвиток колективу підприємства» Ворожейкін І. Є. [1, с.18-19] На його думку під соціальним розвитком окремої організації варто розуміти зміну до кращого в її соціальному середовищі, досягнення бажаних змін в умовах праці, побуті і дозвіллі працівників, із чого слідує, що основними цілями розвитку соціального середовища є: удосконалення соціальної структури персоналу, поліпшення ергономічних, психофізіологічних, санітарно-гігієнічних, естетичних та інших умов праці; створення і підтримка у колективі здорової морально-психологічної атмосфери; зростання життєвого рівня працівників.

Але необхідно зробити акцент на те, що «колектив підприємства» і «окрема організація» не є рівнозначними за змістом поняттями. Поняття «організація» значно ширше за поняття «колектив». Кожна організація може містити в собі кілька колективів. Спільне у цих двох понять те, що як окрема організація так і колектив підприємства існують для досягнення загальних цілей у процесі спільної діяльності.

Проте дослідники категорії «соціальний розвиток» на мікрорівні розглядають її саме з того моменту, як відбулося посилення тенденції до соціально-економічної відособленості підприємства й підвищення уваги до виробничого колективу, формування всебічно розвиненої людини [3, 4, 7]. Однак, всі дослідники приходять до єдиної думки про те, що процес соціального розвитку колективу підприємства спрямований на задоволення потреб окремої особистості.

Підсумовуючи проведений аналіз сутності та поняття категорії «соціальний розвиток колективу підприємства», і беручи до уваги його характерні риси та особливості, запропоновано модель соціального розвитку колективу підприємства з визначенням складових даного

процесу (рис. 1). Центром уваги цієї моделі є особистість, що виступає головним елементом колективу підприємства.

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку
Визначено сутність категорії соціальний розвиток колективу підприємства. Соціальний розвиток колективу підприємства пропонується розглядати як це цілеспрямовані перетворення, що призводять до позитивних змін у сферах життєдіяльності працівників з метою розвитку їх здібностей та більш високого рівня споживання, гарантованого підприємством і передбаченого його соціальними стандартами; запропоновано модель соціального розвитку колективу підприємства з визначенням основних структурних елементів колективу підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ворожейкин И. Е. Управление развитием организации : [учебник]/И. Е. Ворожейкин. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 176 с.
2. Пшенична О.М. Управление социальным развитием колективу підприємства (на прикладі залізничного транспорту): автореф. дис. канд. Екон. Наук: 08.00.04/ О.М. Пшенична; Укр.держ. акад. залізн. Трансп. – Х., 2008. – 19 с.
3. Дараган І. В. Соціальне планування і розвиток виробничого колективу/Дараган І. В., П.С. Стебаков. – К.: «Знання», 1977. – с. 32.
4. Подмарков В.Г. Введение в промышленную социологию/ В.Г. Подмарков. М.: «Мысль», 1973. – 320с.
5. Боровик М. В. Управление социальным развитием промислових підприємств : автореф. дис.канд. екон. наук: 08.09.01 / Харківський національний економічний ун-т. — Х., 2005. — 17 с.
6. Социальный менеджмент [ученик для вузов]/[под. редакцией Д. В. Валового]. – М.: Бизнес-школа «Интел-Синтез», Академия труда и социальных отношений, 2000. – 392 с.
7. Методологические основы социального управления: [монография/ под ред. Г.П. Давидюка и др.]. – БГУ, 1977. – 240 с.

Аннотация. В статье приведены основные подходы относительно необходимости социального развития коллектива предприятия; приведена модель социального развития коллектива предприятия.

Ключевые слова: социальное развитие, трудовой коллектив, модель социального развития.

Summary. The article presents the main approaches on the need for social development of the enterprise, reflected social model of the enterprise.

Keywords: social development, labor collective, social development model.

Рецензент к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Єлагін Ю.В.